

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

187. Petrus in confessione accusaverit se dicens adulterasse, sed postea cognovit se quinquies tantum in peccatum adulterij incidisse; quæritur, an quando denuo confitetur, debeat certum numerum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

Sup hoc pro
Sacerdote
in Altari su
pra lege la
tam doctri
nam Ref.
164. 165. &
166.

hazer un acto de contricion, y luego puede comulgar, y en acabando de comulgar esta obliido à confessarse. Però si antes de llegar à comulgar se uviesse confessado de los pecados que se acordo, y despues de aver tomado el panio para comulgar, se acuerda de algun pecado mortal, que en la Confession se le olvido de confessar, puede comulgar, sin hazer acto de contricion, proponiendo de confessarse à su tiempo: y la razon es, porque el Concilio Tridentino *sess. 14. cap. 7.* determina, que los, que tienen conciencia de pecado mortal, se confessien antes de llegar à comulgar; y aviendo hecho esto, y no aviendossele olvidado al hombre los pecados por culpa suya, y estando en ocasion, que si levantasse à confessar, daria nota, y e scandalo, no està obligado à levantarse, y assi puede comulgar. Però, porque en el otro caso, que ariba, diximos, no precedio la Confession sacramental, està obligado hombre à mas que esto, que es à confessarse en acabando de comulgar, y hazer un acto de contricion antes de la Comunión. esta doctrina es de Autores graves, aunque no està impresa: y deveffe notar, porque los Doctores, que an escrito sobre este punto, no hazen distincion alguna entre el hombre, que llega à comulgar aviendosse confessado, y el que llega no aviendosse confessado.] Hæc ille, que in gratiam curiosorum adnotare volui.

RESOL. CLXXXVI.

An qui celebrat, vel sumit Eucharistiam, non præmissa confessione casu, quo eam præmittere tenebatur, committat duplex peccatum?

Idem est de illo, qui non præmittit contritionem.

Et observatur eum, qui intuitu reverentia Sacramenti Eucharistia prohibita præcepto aliquo positivo ad hoc humano sumere Eucharistiam; (ut prohibetur excommunicatus, & non jejunos, & qui ob aliquod speciale peccatum prohibetur quasi indignus.) eam sumit in statu peccati mortalis, non committere duo peccata mortalia, sed unum tantum numero? Ex part. 9. tract. 3. Ref. 32.

Sup hoc infra in 11. 7.
Ref. 56. §. 1.
& in tom. 2.
ti. 1. ex Ref.
149. §. Nota
etiam.

§. 1. **R**espondeo negativè cum Caspensi in *Cur. Theolog. tom. 2. tract. 2. disp. 9. sect. 2. num. 28.* ubi asserit, illum, qui culpabiliter accedit ad hoc Sacramentum, non præmissa Confessione sacramentali, non committere duo peccata mortalia, sed unum duntaxat. Ratio est; quia Præceptum præmittendi Confessionem ante Eucharistiam, propriè non est positivum, sed negativum; non enim obligamur ad confitendum per se ratione Confessionis; sed per accidens ratione Eucharistia sumenda: quia propriè Præceptum hujusmodi est, ne quis indignè, & sine debita probatione accedat ad Sacramentum; unde fit, unum solum peccatum committi, scilicet, indigna susceptionis Eucharistia: quia ubi est unum propter aliud, est unum tantum. Idem etiam docet Trullench. de *Sacram. lib. 3. cap. 6. dub. 4. num. 25.* & Sotus in 4. *dist. 18. q. 1. art. 4.* & idem est de illo, qui non præmittit contritionem, ut optimè advertit contra eundem Sotum, Vasquez hic *disp. 208. cap. 3. num. 34.* Ratio est: quia Præceptum præmittendi Confessionem, & contritionem, non tam est propter ipsa, quam propter Eucharistiam: unde non tam est affirmativum, quam negativum, de non accedendo ad Eucharistiam absque hac debita probatione: non igitur peccat, non conterendo, aut non confitendo, & iterum, accedendo ad Eucharistiam; sed semel peccat, accedens absque contritione, & Confessione prævia. Et hæc omnia docet etiam Cornejo in 3,

part. D. *Thome, tract. 4. quest. 80. disp. unica, dub. 2. quest. 4.* Vide etiam Ochagaviam de *Sacram. Euchar. tract. 2. quest. 8. num. 6.* & quest. 9. num. 11. & me citato, Leandrum de *Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 8. §. 8. quest. 16.*

2. Observa etiam hic obiter cum Hurtado de *Sacrament. disp. 9. difficult. 1.* & aliis, eum, qui intuitu reverentia Sacramenti Eucharistia, prohibitus præcepto aliquo positivo, adhuc humano, sumere Eucharistiam, (ut prohibetur excommunicatus, & non jejunos, & qui ob aliquod speciale peccatum prohibetur quasi indignus,) eam sumit in statu peccati mortalis, committere duo peccata mortalia; sed unum tantum numero: quia, quamvis sumptio illa ex duobus titulis sit peccatum mortale, nempe, & quia est transgressio illius præcepti positivi, & quia est transgressio præcepti naturalis divini non sumendi Eucharistiam in statu peccati mortalis; nihilominus quia uterque iste titulus eodem modo opponitur religioni, quia eodem modo est contra reverentiam Sacramenti; idè est idem specie peccatum, & etiam est idem numero: quia non est, unde malitia numero multiplicetur; quia materia est eadem numero, & non respiciens diversa extrinseca, imò nullum, quia est absoluta, nullum extrinsecum respiciens.

RESOL. CLXXXVII.

Petrus in confessione accusavit se decies adulterasse, sed postea cognovit se quinque tantum in peccatum adulterii incidisse; quaritur, an quando denuo confiteatur, debeat certum numerum declarare, & dicere se tantum quinque peccasse?

Et hæc Resolutio est generalis in aliis peccatis? Ex part. 2. tract. 17. & Misc. 3. Refol. 25.

§. 1. **M**artinus Bonacina ubi *infra* ait hanc difficultatem nullum expressis verbis declarasse, sed ego invenio ad illam affirmativè respondere Joannem Yribar in 4. *sentent. dist. 17. disp. 57. sect. 8. tom. 2.* ubi querit, Quid juris, si peracta confessione occurrant memoria aliqua peccata mortalia, quorum in foro illo non meminit; & respondit, Quòd si error in assignando numero fuit notabilis, tenetur penitens denuo forum repetere, & illa explanare. Ut ex. c. si bis, vel ter mæchatus est, & confessus est se decies mæchatum fuisse, devincitur iterum confiteri. Sic ille.

2. Sed mihi proflus placet opinio contraria Bonacinae de *Sacram. disp. 5. q. 5. sect. 2. punct. 3. num. 3.* nam si bona fide majorem numerum peccatorum mortali in confessione expressit, non solum tenetur repetere confessionem, ut pote validam, & integram formaliter, verum neque tenetur errorem majoris numeri confiteri. Ratio est, tum quia peccata sua confessioni semel subiecit, eorumque abolitionem obtinuit à Confessario, judicium ferente circa minorem numerum in majori contento, tum quia secunda confessio esset potius exculatio, quam accusatio. Nec valet dicere, quod in tali casu deciperetur confessarius in materia gravi; nam Respondeo quòd sic penitens deciperet confessarium, non formaliter, sed tantum materialiter in sui præjudicium, & incommodum; nam ratione majoris numeri expressi, major penitentia fuit illi à Confessario injuncta. Hæc sunt rationes Bonacinae pro sua firmanda opinione, quam etiam ex nostris docuit P. D. Marcellus Megala in 1. *parte institutionum confessor. lib. 5. cap. 18. n. 10.* ubi postquam dixisset ex communi sententia DD. quòd si quis in confessione

manifestando numerum, si error notabilis sit tenetur verum numerum manifestare. At si erravit in excessu, constituendo majorem numerum notabiliter, non putat cum teneri ad verum numerum manifestandum; quia cum bona fide, & absque dolo id fecerit confessio non fuit infidelis, peccaminosa, & vere fuit integra, & quia numero majori minor numerus continetur. Hæc opinio prorsus est sequenda.

RESOL. CLXXXVIII.

An si quia confessus est centies, plus, minusve, furatum; si postea certo sciat se esse centum, teneatur excessum confiteri?
Et in textu hujus Resolutionis datur Regula ad cognoscendum, quando obliget postea ad constituendum verum peccata confessio sub his verbis plus minusve. Ex p. 1. tr. 5. & Misc. 6. Ref. 59. alias 57.

Negativam sententiam ex Vivaldo tanquam probabilem videtur admittere Pater Verrielli in qq. mor. tr. 5. q. 6. n. 23. & tr. 1. q. 8. per totam, quia quamvis proprietas dictionis Circiter, aut plus, minus, vel similis, importet adjectionem parvæ summæ supra expressam, tamen in declaratione numeri peccatorum, præsertim cum numerus est magnus, & longi temporis, ex communi usu loquendi constitutum, significat longè majorem quantitatem, & sic addit dimidium supra quantitatem expressam, idque propter ingentem difficultatem, ac fere morealem impossibilitatem, quæ est in expressione certioris numeri, seu in restrictione ad illam propriam, ac legalem significationem dictionis pluris, ut modicam quantitatem exprimat, nempe decem supra centum. Ita ille, qui postea alias adducit rationes, sed prudenter in fine questionis appoluit hæc verba. Verum his non obstantibus puto non esse recedendum ab opinione affirmativa posita in n. 5. quia est communis inter Doctores, & communiter servatur in praxi.

Itaque Vivaldi opinio omnino est rejicienda, nec bene loquitur, qui contra omnes loquitur, maxime circa ea, quæ pertinent ad præxim Sacramentorum, & a communi usu fidelium. De hac questione ego egi in 3. p. tr. 4. resol. 94. & me citato de illa bene tractat Cardinalis Lugo de penitent. disp. 16. sect. 2. num. 96. & me citato Leander de Sacrament. tom. 1. tr. 5. disp. 5. q. 10. alij notant, aliquos illa verba plus, vel minus extendi non solum ad duo, vel tria, verum etiam ad quartam partem summæ cui adicitur; ut si penitens dicat, octies perjurati plus, minusve, tunc extendantur ad decem, quia duo sunt quarta pars ex toto. Sic aliqui, quos refert Gloss. in l. Hec adjectio 192. ff. de verb. signif. Quorum sententiam bene refutat Lugo eo quod nequeat esse universaliter vera. Quia si aliquis mihi promittat centum millia aureorum, parum plus, vel minus, non satisfaciet dando septuaginta quinque millia, quia illud quod dicitur, licet sit sola quarta pars, non est tamen parum, sed multum minus, quam centum millia, quæ promittit Caspensis in Cur. Theol. tom. 2. tr. 24. disp. 4. sect. 15. n. 137. sic ait: Cum enim quis confiteatur decies peccavi, plus minusve, duo v. g. ad quæ se extendunt illa verba sunt aliquid parvum, & non est notabilis excessus: quando verò qui confitetur, mille peccavi plus, minusve; centum vel ducenta licet sint aliquid parum respectivè; sunt tamen aliquid magnum absolute, & notabilis excessus necessariò exprimens in subsequenti confessione: hoc tamen relinquitur judicio prudentis: quia re-

gula omnino certa assignari non potest.

3. Verum in his omnibus pro regula generali mihi placet quòd sit admittenda explicatio jurisconsulti Vulpiani in d. leg. hæc adjectio. Ubi sic ait: Hæc adjectio plurisve non infinitam pecuniam continet sed modicam dumtaxat. Adjectio hæc solidorum decem, plurisve ad minusculam (vel ut alij legunt, ad minutulam) summam refertur. Quanta autem debeat esse, non potest definiri universalis regula, sed arbitrio prudentis relinquitur, ut docet Glossa ibidem, & Valquez q. 91. art. 1. dub. 6. n. 2. debet autem in eo judicio formando servari hæc regula, ut major est numerus qui nominatur; major etiam numerus possit intelligi verbis illis plus, minusve: non tamen debet hoc accipi proportionem Arithmetica, ut dicunt, sed Geometrica: hoc est non debet ita accipi, ut si numero minori addita extendantur ad quintam partem, addita etiam numero majori possint extendi ad quintam ejus partem, v. g. cum dicitur peccavi decies plus, minusve, verificatur si octo, vel si duodecim vicibus peccasti, atque adeo illa verba addunt vel demunt quintam partem numeri denarij, quæ est duo, & tamen cum dicitur peccavi centies plus minusve, non verificantur verba si octoginta solis, vel centum viginti vicibus peccasti, quia quinta pars numeri centenarij, quæ est viginti, non est parum, sed multum plus, vel minus.

4. Ratio regulæ hujus quoad utramque partem est, quòd ad verificanda illa verba, parum plus, vel minus semper debet intervenire aliqua parvitas in eo, quòd additur, vel aufertur: parvitas autem aliquando est absoluta, quando in seipso absolute est parum id, quòd additur: aliquando verò est respectiva, quando licet in se non sit parvum, est tamen parum respectivè ad aliquid multò majus. Hinc est, quando verba illa plus, minusve adduntur numero parvo, verificari, etiam si id, quòd additur, vel aufertur, sit tertia pars: v. g. si dicas peccavi ter plus, minusve, vera sunt, si solum bis aut quater peccasti, quia licet unum sit tertia pars numeri ternarij; est tamen in se fatis parvum. Si autem dicas peccavi centies, plus, minusve, non erunt vera si centum triginta vicibus peccasti, quia triginta, neque in se, neque respectivè ad centum, sunt aliquid parvum; Et contra verò, si dicas peccavi millies, plus, minusve, verum erit, licet mille quinquaginta vicibus peccaveris, quia licet quinquaginta non sint parum in se, sunt tamen nimis parum respectivè ad mille. Hinc ergo oritur ratio, cur verba illa ad lapsus se extendant addita numero majori, sed non cum totali proportionem: quia scilicet, quando dicitur decies plus, minusve, duo v. g. ad quæ se extendunt illa verba sunt aliquid parvum ex utroque capite, nempe absolute, & respectivè. Quando verò dicitur millies, plus, minusve, ducentum licet sint aliquid parvum respectivè, sunt tamen aliquid magnum absolute, quæ magnitudo absoluta debet vinci per majorem multò parvitatem respectivam, ratione cujus possit intelligi illis verbis parum plus, minusve. Quò ergò major est numerus, qui nominatur, eo plus debet distare ab illo pars quæ additur vel, aufertur, ut intelligatur verbis illis: quia quò pars illa est major in se, eo minus intelligitur per parvum, nisi adeo crescat parvitas respectiva, ut propter excessum illum possit dici parvum, plus vel minus id quòd in se non est parvum, sed magnum. In praxi autem placet id, quò dicebat Menochius verba illa posse verificari de quinque pro quolibet centenatio; maxime si addantur numero millesimo, vel ultra millesimum, videtur aliquantulum stricta regula illa: qui enim dicit centies, plus, minusve, verum dicit, licet centum & decem vicibus peccasset. Hucusque Caspensis, cui assentitur Leander, ubi supra, unde